

Poročilo: 39. zasedanje CCFL (Codex komite za označevanje živil)

Quebec, Kanada: 9. do 13. maj 2011

POVZETEK:

Na 39. zasedanju Codex Alimentarius komiteja za označevanje živil so se obravnavali dokumenti in vsebine, o katerih so države članice Evropske unije zastopale enotna stališča in pripombe, dogovorjene na usklajevalnem sestanku v Bruslju (19. 4. 2011) in v Quebecu na dnevnih srečanjih delovne skupine.

Pomembni zaključki

1. V potrditev CAC na stopnjo 8 bo predlagan osnutek sprememb k Smernicam za označevanje hranilne vrednosti (CAC/GL 2-1985), vezan na seznam hranil, ki morajo biti vedno označena - prostovoljno ali obvezno.
2. V potrditev CAC na stopnjo 5/8 bo predlagan osnutek kompilacije Codex tekstov, vezanih na označevanje živil, pridobljenih s tehnikami moderne biotehnologije.
3. V potrditev CAC na stopnjo 5 bo predlagan osnutek definicije za NRV.
4. Predlagano je novo delo, vezano na vključitev novih snovi v Smernice za pridelavo, predelavo, označevanje in trženje ekoloških živil, medtem ko je vključitev etilena za druge izdelke zadržana na stopnji 7 ter predlog na stopnji 6 za vključitev vodnih živali in morskega rastlinja vrnjen na stopnjo 3.
5. Na CCNFSDU bo posredovano vprašanje glede spremembe definicije trans maščobnih kislin.
6. Pod vodstvom ZDA in Madžarske se vzpostavi e-delovna skupina, katere naloga bo priprava seznama obstoječih Codex vsebin, vezanih na spremenjena običajna poimenovanja živil.

EU in države članice lahko izid zasedanja CCFL na splošno ocenijo pozitivno. Odločitve komiteja so večinoma skladne z dogovorjenimi skupnimi stališči EU. Velik uspeh je CAC na stopnjo 5/8 predlagan osnutek kompilacije Codex tekstov, vezanih na označevanje živil, pridobljenih s tehnikami moderne biotehnologije.

Vendar pa morajo EU in države članice, upoštevajoč razpravo na CCFL in v luči priprav na zasedanje Codex Alimentarius komisije, kjer se pričakuje politično občutljiva razprava tako glede gensko spremenjene hrane kot tudi glede uporabe raktopamina, aktivno spremljati vsebine Codex Alimentarius in zagotoviti ustrezno (strokovno) udeležbo na zasedanju CAC.

PODROBNO POROČILO:

39. zasedanja Codex komiteja za označevanje živil (CCFL) se je udeležilo 247 delegatov iz 60 držav članic, 1 organizacija članica (Evropska unija) in 24 mednarodnih organizacij.

Uvodoma je EU predstavila delitev pristojnosti med Evropsko Komisijo in državami članicami, skladno s 5. odstavkom, II. pravila Postopkov Codex Alimentarius Komisije (CAC).

Na 39. zasedanju Codex komiteja za označevanje živil, ki je potekalo od 9. do 13. maja 2011 v Quebecu, so se obravnavale vsebine in dokumenti po sledečem vrstnem redu:

1. Potrditev dnevnega reda (CX/FL 11/39/1).
2. Vsebine, vezane na komite (CX/FL 11/39/2).
3. Pregled predpisov za označevanje v osnutkih Codex standardov (CX/FL 11/39/3 in CX/FL 11/39/3-Add.1).
4. Implementacija WHO globalne strategije za prehrano, fizično aktivnost in zdravje
 - a) Predlog sprememb v smernicah za označevanje hranilne vrednosti (CAC/GL 2-1985), vezanih na seznam hranil, ki morajo biti obvezno ali prostovoljno označena (CL 2010/40-FL in ALINORM 10/33/22, App.II):
 - komentarji na stopnji 6 (CX/FL 11/39/4 ter CX/FL 11/39/4-Add.1 in Add. 2);
 - priporočila za označevanje natrija (soli) (CX/FL 11/39/5).
 - b) Razprava o dodatnih pogojih za prehranske in primerjalne trditve v Smernicah za uporabo prehranskih in zdravstvenih trditvev (CAC/GL 23-1997), (CX/FL 11/39/6 in CX/FL 11/39/6-Add.1).
 - c) Ocena uporabe standardiziranih simbolov za prikaz sestavin, identificiranih v globalni strategiji (ALINORM 10/33/22, odstavek 91).
 - d) Obvezna označba hranilne vrednosti (ALINORM 10/33/22, odstavek 67, ALINORM 08/31/22, App.VIII).
5. Smernice za pridelavo, predelavo, označevanje in trženje ekoloških živil
 - a) Priloga 1: Vključitev etilena za druge proizvode na stopnji 7 (ALINORM 10/33/22, App. VII):
 - uporaba etilena za zorenje sadja (CX/FL 11/39/7).
 - b) Utemeljitev neustreznosti meril v poglavju 5.1 glede uporabe etilena za zorenje citrusov, vzpodbujanje cvetenja ananasa in zaviranje kaljenja pri krompirju in čebuli (CX/FL 11/39/9).
 - c) Ekološka akvakultura (CX/FL 11/39/10):
 - komentarji na stopnji 3 (CX/FL 11/39/10-Add.1 in Add.2).

6. Označevanje živil in njihovih sestavin, pridobljenih s tehnikami genskega inženiringa
 - a) Osnutek dopolnil k splošnemu standardu za označevanje predpakiranih živil: definicija (na stopnji 7) (ALINORM 10/33/22, App. IX, CL 2010/15-FL):
 - komentarji na stopnji 6.
 - b) Predlog priporočil za označevanje živil in njihovih sestavin, pridobljenih s tehnikami genskega inženiringa (na stopnji 4) (ALINORM 10/33/22, App. X, CL/FL 11/39/19-FL):
 - komentarji na stopnji 3 (CX/FL 11/39/12-Add. 1);
 - poročilo delovne skupine (CX/FL 11/39/13);
 - komentarji na predloge delovne skupine (CX/FL 11/39/13-Add.1).
7. Osnutek definicije za NRV (CX/FL 11/39/14-Rev. 1):
 - predlog in odgovori na CL 2010/21-FL);
 - komentarji na stopnji 3 (CX/FL 11/39/14-Add. 1 in Add. 2).
8. Dokument za razpravo o potrebi po spremembi splošnega standarda za označevanje predpakiranih živil (CODEX STAN 1-1985), skladno z OIML priporočili glede označevanja količine izdelka v predpakiranju (CX/FL 11/39/11) – točka umaknjena z dnevnega reda.
9. Spremenjena običajna poimenovanja živil (CX/FL 09/3713).
10. Dokument za razpravo o izmenjavi informacij med pristojnimi organi v primerih suma goljufij pri ekoloških izdelkih, vključno z odzivi na CL 2010/21-FL.
11. Razno, nadaljnje delo, datum in kraj prihodnjega zasedanja.
12. Potrditev poročila.

1. Potrditev dnevnega reda

CCFL se je strinjal s predlaganim dnevnim redom in izpostavil dejstvo, da OIML dokumenta ni posredoval, zato je 8. točka umaknjena z dnevnega reda.

Dnevni red je bil potrjen z manjšimi dopolnitvami in spremembami. EU je že uvodoma opozorila na izjavo, v kateri izraža nujnost za sprejetje priporočil za označevanje živil in njihovih sestavin, pridobljenih s tehnikami genskega inženiringa.

2. Vsebine, vezane na komite

Komite se je strinjal, da na področju označevanja hranilne vrednosti in oblikovanja seznama NRV za hranila, povezana s kroničnimi nenalezljivimi boleznimi, svoje delo zaključi CCNFSDU in kasneje CCFL opravi pregled.

FAO je posredoval informacijo o izdaji končnega poročila o maščobah in maščobnih kislinah v prehrani, ki je dostopno v elektronski obliki na spletni strani FAO. V letu 2011 potekajo strokovna srečanja na temo kakovosti beljakovin, poročilo še ni objavljeno.

WHO je opozoril na ključne aktivnosti:

- implementacija strategije zmanjšanja Na/soli v prehrani na globalni in regionalni ravni;
- posodobitev delovanja NUGAG (WHO nutrition guidance expert advisory group) na področju sladkorjev, skupnih maščob, natrija in kalija;
- začetne aktivnosti na področju prehranskega profiliranja.

Predstavnica WHO je predstavila rezultate raziskave o soli, ki ni ponudila ustreznih rešitev. Potrošniki ne razumejo povezave med soljo/Na in zdravjem, ne razlikujejo med terminoma sol in natrij ter jim je vseeno, kako se navaja na označbi. Poudarila je, da lahko kmalu pričakujemo prvo izdajo priročnika na temo prehranskega profiliranja. Na področju NUGAG želijo vzpostaviti skupno FAO/WHO delovanje.

ZDA je izpostavila klasično vprašanje o sodelovanju FAO in WHO na področju prehrane, predvsem pri sistematičnem pregledu stanja in pripravi smernic.

3. Pregled predpisov za označevanje v osnutkih Codex standardov

CCPFV: Standard za kokos v prahu (stopnja 5/8): komite je zavrnil predlagano poimenovanje izdelka (»reduced oil dessicated coconut«), ki ni upravičeno. Čeprav se ime izdelka nanaša na sestavino in ne na hranilo, ga potrošnik lahko razume kot prehransko trditev ali kot spremenjeno običajno poimenovanje in je zavajajoče.

FAO/WHO koordinacijski komite za Azijo: regionalni standard za čili omako (stopnja 5/8): na predlog EU je komite črtal navedbo sporazuma med trgovinskimi partnerji glede stopnje pikantnosti, ker ni skladna s Codex Alimentarius prakso.

Komite je potrdil naslednje standarde:

- CCPFV: priloga za določene gobe, standard za konzervirane bambusove vršičke;
- FAO/WHO koordinacijski komite za Azijo: standard za culantro coyote, standard za lucumo;
- CCFFP: standard za ribjo omako;
- CCFFV: standard za tamarilo, standard za čili papriko.

4. Implementacija WHO globalne strategije za prehrano, fizično aktivnost in zdravje

a) Predlog sprememb v smernicah za označevanje hranilne vrednosti (CAC/GL 2-1985), vezanih na seznam hranil, ki morajo biti obvezno ali prostovoljno označena (CL 2010/40-FL in ALINORM 10/33/22, App.II):

Intenzivna razprava je potekala glede označevanja natrija/soli. Rezultate je predstavila Nova Zelandija, ki je vodila e-delovno skupino. ZDA so zastopale stališče, da je znanstveno ustrezen termin na seznamu hranil, torej pri označevanju hranilne vrednosti, natrij (Na), sol je navedena na seznamu sestavin. Z ZDA in natrijem na seznamu hranil in soljo na seznamu sestavin je soglašala večina držav. Avstralija je opozorila, da 20 % natrija ne izvira iz soli, Kanada je težavo ponazorila s primerom, da mleko nima dodane soli, vsebuje pa natrij. EU je predlagala, kot Japonska, opombo pod črto in možnost odločanja na nacionalni ravni. Pri označevanju je treba upoštevati razumevanje potrošnikov (v EU potrošniki razumejo termin sol) in javno zdravje.

Komite je zaključil, da se doda opombo pod črto, ki nacionalnim organom omogoča navedbo vsebnosti natrija kot ekvivalent soli. Priporočeni Codex seznam za obvezno ali prostovoljno navedbo hranil vsebuje energijo, beljakovine, razpoložljive ogljikove hidrate, maščobe, nasičene maščobe (z opombo pod črto glede trans maščobnih kislin), natrij (z opombo pod črto glede ekvivalenta soli) in skupne sladkorje. Seznam bo posredovan CAC v odobritev na stopnji 8 in sicer s pridržkom Malezije, ki želi obvezno

navedbo dodanih, industrijsko proizvedenih trans maščobnih kislin. Predlagala je tudi spremembo definicije trans maščobnih kislin, saj obstajajo različni viri (naravni in industrijsko proizvedeni).

b) Razprava o dodatnih pogojih za prehranske in primerjalne trditve v Smernicah za uporabo prehranskih in zdravstvenih trditvev (CAC/GL 23-1997), (CX/FL 11/39/6 in CX/FL 11/39/6 Add.1)

Delovna skupina pod vodstvom Kanade je pripravila dokument za razpravo o prehranskih in zdravstvenih trditvah glede dodanega sladkorja, soli in trans maščobnih kislin. V razpravi je bilo izpostavljeno dejstvo, da nenalezljive bolezni niso posledica pomanjkanja ali presežka enega samega hranila, zato bi bilo smiselno najprej uvesti profiliranje živil in šele nato zdravstvene trditve. Ni slabe hrane, so le slabe prehranske navade.

Komite je sprejel načela in določene dodatne pogoje za zdravstvene trditve, vezane na »ne vsebuje sladkorja/soli« ter primerjalne trditve, ki bodo vključene v treh različicah:

- trditve, vezane na zmanjšano vsebnost energije ali hranil;
- »light« trditve;
- trditve, vezane na povečano vsebnost hranila.

IDF je nasprotovala dodatnim pogojem, saj mleko ne bo imelo označbe »brez soli«, ker to pomeni tudi brez Na (salt free = Na free). Številne države so podprle zdravstveno trditve glede vsebnosti trans maščobnih kislin, kar je skladno tudi z WHO globalno strategijo za prehrano, fizično aktivnost in zdravje. Malezija je ponovno izpostavila potrebo po obveznem označevanju trans maščobnih kislin. Številni proizvajalci zmanjšujejo vsebnost nasičenih maščobnih kislin na račun povečanja vsebnosti trans maščobnih kislin, ki jih ni treba navajati na označbi.

Dokument bo posredovan v kroženje na stopnji 3 in obravnavan na prihodnjem zasedanju. EU in Mehika sta podali pridržek na končno odločitev glede prehranskih in zdravstvenih trditvev ter pogojev uporabe, vezanih na trans maščobne kisline.

c) Ocena uporabe standardiziranih simbolov za prikaz sestavin, identificiranih v globalni strategiji (ALINORM 10/33/22, odstavek 91)

Predstavnica WHO je pojasnila, da pri prehranskem profiliranju ne nameravajo uvesti standardiziranih simbolov za sestavine, identificirane v prehranski strategiji. Večina držav je menila, da bi simboli povzročili zmedo, saj bi jih lahko v različnih državah tolmačili na različne načine.

Komite se je strinjal, da zaključí z obravnavo, predlog za novo delo se lahko vključi v točko razno in nadaljnje delo.

d) Obvezna označba hranilne vrednosti (ALINORM 10/33/22, odstavek 67, ALINORM 08/31/22, App.VIII)

Komite je podal predlog za ustanovitev e-delovne skupine pod vodstvom Avstralije, ki bo proučila zahteve za obvezno označevanje hranilne vrednosti v okviru Codex Alimentarius. Delovna skupina bo pripravila dokument za 40. zasedanje CCFL.

5. Smernice za pridelavo, predelavo, označevanje in trženje ekoloških živil

a) Priloga 1: Vključitev etilena za druge proizvode na stopnji 7 (ALINORM 10/33/22, App. VII)

E-delovna skupina, ki ji je predsedovala Gana, je predlagala razširitev uporabe etilena za zorenje kivija, banan in ostalega klimakteričnega sadja. Številne države so

zagovarjale stališče, da mora biti odobritev uporabe etilena upravičena in obravnavana za vsak primer posebej.

Komite je soglašal z ustanovitvijo e-delovne skupine, ki bo proučila upravičenost uporabe etilena za zorenje posamičnih vrst tropskega sadja.

b) Utemeljitev neustreznosti meril v poglavju 5.1 glede uporabe etilena za zorenje citrusov, vzpodbujanje cvetenja ananasa in zaviranje kaljenja pri krompirju in čebuli (CX/FL 11/39/9)

Predlog za uporabo spinosada pod določenimi pogoji, bakrovega oktanoata, kalijevega bikarbonata in etilena za pospeševanje cvetenja ananasa ter zorenja citrusov bo komite posredoval CAC kot predlog za novo delo. Za EU sta v primeru etilena sporni predvsem uporabi za zaviranje kaljenja pri krompirju in čebuli ter cvetenje ananasa, soglaša pa z uporabo etilena pri zorenju citrusov.

Komite je soglašal tudi s ponovno ustanovitvijo e-delovne skupine na temo vključitve novih sestavin, ki jo bo vodila ZDA in obravnavala nove predloge za vključitev na seznam (npr. seznam sadja, pri katerem je dovoljena uporaba etilena za zorenje).

c) Ekološka akvakultura (CX/FL 11/39/10)

Komite je soglašal, da se dokument ponovno pošlje v kroženje na stopnji 3, vanj vključi posredovane pripombe in nadaljuje razpravo na stopnji 4 na prihodnjem zasedanju CCFL.

EU je predstavila poročilo o proizvodnji vodnih živali in morskega rastlinja ter poudarila, da je največja uvoznica akvakulture, zato je omenjeno področje zanj zelo pomembno. Določene vsebine so vključene tudi v CCFFP, delovanje komitejev mora biti usklajeno. Norveška je opozorila na termina »ekološko« in »trajnostno«, ki morata biti na področju akvakulture ločena. Tudi termin kmetijstva v dokumentu mora biti ustrezno dopolnjen: kmetijstvo = kmetijstvo, vključno z akvakulturo.

6. Označevanje živil in njihovih sestavin, pridobljenih s tehnikami genskega inženiringa

a) Osnutek dopolnil k splošnemu standardu za označevanje predpakiranih živil: definicija (na stopnji 7) (ALINORM 10/33/22, App. IX, CL 2010/15-FL)

Komite je soglašal z vključitvijo reference k Načelom analize tveganja za živila, pridobljena s postopki moderne biotehnologije (CAC/GL 44-2001) kot opombo pod črto k naslovu odobrenega teksta (Proposed draft compilation of Codex text relevant to labelling of foods derived from modern biotechnology). Predlog za zaključitev dela bo posredovan CAC.

b) Predlog priporočil za označevanje živil in njihovih sestavin, pridobljenih s tehnikami genskega inženiringa (na stopnji 4) (ALINORM 10/33/22, App. X, CL/FL 11/39/19-FL)

Po dvajsetletni obravnavi in številnih neformalnih razpravah je komite izbiral med tremi možnostmi, ki se med seboj niso bistveno razlikovale. Kompromisni predlog je kompilacija Codex tekstov (ustrezne povezave), vezanih na gensko spremenjena živila oziroma živila, pridobljena z moderno biotehnologijo, ki naj bi bila na željo Gane v tiskani obliki. Codex sekretariat bo proučil možnost izdaje tiskane verzije, ki bo obsežna in tudi zelo hitro zastarela (ob prvi dopolnitvi). Pristop zagotavlja skladnost s pravili Codexa in upošteva zahtevo ZDA glede navedbe, da se gensko spremenjena živila zaradi načina proizvodnje nujno ne razlikujejo od običajnih. Na zahtevo Malezije

je kot referenca v splošne smernice oziroma predlog priporočil dodan tudi termin »halal«.

Sprejeti dokument so ZDA želele vključiti kot prilogo med zdravstvene trditve, EU je vztrajala pri samostojnem dokumentu. Na predlog Codex sekretariata bo dokument posredovan v odobritev CAC na stopnji 5/8. Na odločitev je podala pridržek Argentina, ki nasprotuje označevanju načina proizvodnje, vsa živila na trgu morajo biti varna. Za EU odličen razplet je posledica ciljno usmerjenega vodenja razprave ter medle podpore QUAD držav (Kanada, Avstralija, Nova Zelandija) ZDA.

7. Osnutek definicije za NRV

Številne države članice, vključno z EU, so zagovarjale krajšo, bolj enostavno definicijo. Komite je sprejel kompromisno rešitev, ki jo bo posredoval v odobritev CAC na stopnji 5. Definiciji se bo kasneje po potrebi lahko dodalo tudi opombo pod črto s sklicem na priloge. Pridržek na odločitev komiteja je vložila Kenija.

8. Dokument za razpravo o potrebi po spremembi splošnega standarda za označevanje predpakiranih živil (CODEX STAN 1-1985), skladno z OIML priporočili glede označevanja količine izdelka v predpakiranju

OIML dokumenta ni posredoval, zato je bila 8. točka umaknjena z dnevnega reda.

9. Spremenjena običajna poimenovanja živil

Kanada je predstavila delo na področju spremenjenih običajnih poimenovanj živil: na trgu je vse več živil, ki deloma odstopajo od običajnih, potrošnikom znanih živil. Vsi komiteji so bili pozvani, da podajo stališče glede nadaljevanja dela na omenjenem področju in smiselnosti priprave horizontalnih smernic. CCFO, CCMMP in CCEURO ne soglašajo z nadaljevanjem dela. EU je izpostavila dejstvo, da ime izdelka lahko zavede potrošnika, ki pričakuje »standardni« izdelek z določeno kakovostjo. Kanada in ZDA sta vztrajali pri nadaljevanju dela, ki je skladno z WHO strategijo: pomembno je za potrošnike, preprečuje zavajanje ter varuje zdravje. S horizontalnimi smernicami bi uvedli sistematičen, harmoniziran pristop za različne vrste živil. Argentina je poudarila, da bodo horizontalne smernice dopolnile tudi prehranske trditve. EU je predlagala, da se pripravi kompilacijski dokument, ki bi predstavil vsa obstoječa spremenjena običajna poimenovanja živil. Ustanovljena je bila e-delovna skupina, ki jo bosta vodili Kanada in Madžarska. Pripravila bo seznam obstoječih Codex vsebin, vezanih na spremenjena običajna poimenovanja živil, njen namen ni priprava horizontalnih smernic.

10. Dokument za razpravo o izmenjavi informacij med pristojnimi organi v primerih suma goljufij pri ekoloških izdelkih

Komite ni potrdil novega dela za dopolnitev Smernic za pridelavo, predelavo, označevanje in trženje ekoloških izdelkov (CAC/GL 32-1999). Opozoril je na CCFICS vsebine o ekološkem kmetijstvu, Codex Sekretariat je poudaril, da so Codex smernice namenjene vsem živilom.

11. Razno, nadaljnje delo, datum in kraj prihodnjega zasedanja

WHO je predstavila informacijo o srečanju na visoki ravni na temo nenalezljivih bolezni, ki bo v New Yorku septembra 2011.

Malezija je predlagala novo delo, vezano na spremembe definicije za trans maščobne kisline v Smernicah za označevanje hranilne vrednosti (CAC/GL 2-1985), saj je treba razlikovati med naravno prisotnimi in industrijsko dodanimi trans maščobnimi kisljinami. EU in ZDA sta opozorili, da je osnovno definicijo pripravil CCNFSDU. Predstavnica WHO je izpostavila, da so v svojem poročilu proučili predvsem študije na delno hidrogeniranih rastlinskih oljih, v pregled niso vključili naravno prisotnih trans maščobnih kislin. Komite bo pozval CCNFSDU, da poda svoje mnenje glede spremembe definicije trans maščobnih kislin, v kateri bi upoštevali nove znanstvene podatke.

Prihodnje zasedanje CCFL bo v Ottawi od 14. do 18. maja 2012.

12. Potrditev poročila

Poročilo 39. zasedanja CCFL je bilo potrjeno in je dostopno na spletni strani <http://www.codexalimentarius.net>.